

Premiile Galei Societății Civile 2002

Neîndoielnic, paralel cu procesul de liberalizare, societatea românească trece printr-un proces de restaurație. În ciuda „succeselor” democratice trâmbițate zilnic de putere, consolidarea nezdruncinată a statului-partid și alunecarea spre autoritarism se desfășoară sub privirile anesteziate ale colaboraționiștilor, ale opoziției politice și ale instituțiilor internaționale occidentale. Din păcate, situația politică „post-septembristă” favorizează atitudinea indulgentă a forurilor occidentale. Terorismul internațional este (o ocazie și) un pretext excelent pentru a strânge surubul.

Amorțeala generalizată a societății datorată în bună parte decepțiilor post-decembriste se resimte și pe planul societății civile. Ea de ce ar face excepție? Au rămas foarte puține organizații civice militante active care să aibă forța și curajul să ia taurul de coarne. Este și o chestiune existențială pentru ei. Ca și pentru presă. Independența — libertatea de exprimare în cele din urmă — poate deveni un lux pe care nu oricine și-l poate permite. Cu atât mai mare este povara care se lasă pe umerii celor puțini care nu au aruncat prosopul. De vigilența lor poate să depindă viitorul democrației românești.

E un loc comun deja, că o societate este cu atât mai liberală și democratică cu cât posedă o societate civilă mai puternică. Să fie întâmplătoare recentele măsuri legislative coercitive ale puterii îndreptate împotriva libertății asociative?

Este explicabilă prin urmare inițiativa organizării primei Gale a premiilor societății civile în 2002. „Poate nici un alt sector al societății românești nu a avut atât de mult de suferit din cauza diverselor deformări ale opiniei publice, decât Societatea Civilă” — citim în anunțul agenției de relații publice **Millenium Communications**, organizatoarea sub patronaj UNESCO a Galei. „Știm că adevăratul activism social este în spatele reflectoarelor și al camerelor de luat vederi. Știm că adevărata dăruire înseamnă să fii în preajma

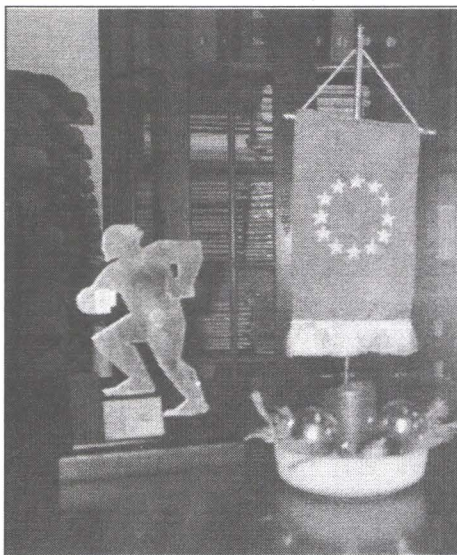
celor în suferință și nu la întâlniri simandicoase. Ne-am permis însă ca măcar odată pe an să îi aducem pe scenă pe cei mai devotați și meritoși dintre reprezentanții Societății Civile. Dacă acești oameni vor deveni niște modele, iar exemplul lor va fi urmat de cât mai mulți cetățeni români, atunci (...) eforturile noastre nu au fost în zadar.”

Aflată de 13 ani mai mult „în spatele reflectoarelor și al camerelor de luat vederi” decât în fața lor, **Liga Pro Europa** a avut în sfârșit satisfacția unei recunoașteri interne. Un juriu independent format din personalități academice și oameni de presă de prestigiu (Emil Hurezeanu, Dan Manoleli, Cristian Pîrvulescu, Mihai Răzvan Ungureanu, Elena Zamfir, Alexandru Șerban, Ion Bogdan Lefter), din cele 243 de proiecte participante, a răsplătit cu **două titluri** (la secțiunea Educație cu programul **Colegiului Democrației** iar la Campanie de advocacy cu **Campania S.O.S. Sighișoara**) și o **nominalizare** (la Cea mai bună publicație periodică de specialitate cu revista **Alteră**) eforturile noastre. Decernarea titlurilor a avut loc la 22

decembrie 2002 în sala Majestic din București, în prezența unor personalități publice (Emil Constantinescu, Mircea Geoană, Alexandru Mironov etc.) și a unui numeros public.

Printre ceilalți laureați merită să amintim Fundația Terra Mileniul III cu proiectul „Salvați Roșia Montană!” la Protecția mediului, Fundația Hospice Casa Speranței Brașov la Sănătate, Asociația Pro Democrația cu proiectul „Forumul constituțional” la Comportament civic și participare publică, Centru de Resurse pentru Comunități de Rromi Cluj la Apărarea drepturilor minorităților etnice sau GRADO la Apărarea drepturilor omului. Felicitări sincere tuturor celorlalți câștigători sau nominalizați și mulțumiri echipei Ligii pentru efort. S-ar putea să merite, în cele din urmă, să fii și civil.

(Sz.E.)

CALENDAR * N A P T Á R

30 octombrie - 3 noiembrie: Întîlnirea Centrelor pentru Pluralism la Belgrad, organizat de IDEE Varşovia și Civic Initiative. Din partea LPE a participat Haller István.

3-5 noiembrie: Participarea minorităților la decizie în Europa Centrală și de Est, seminar organizat de Justitia et Pax la Haga. Din partea LPE a participat Smaranda Enache.

6 noiembrie: Întîlnire de lucru la European Free Alliance, Parlamentul European, Bruxelles. Din partea LPE a participat Smaranda Enache și Szokoly Elek.

7 noiembrie: Comemorarea Noptii de Cristal (Kristallnacht) organizat de LPE în Tîrgu-Mureș; întîlnire cu domnul Grün László și Alexandru Ausch din partea Comunității Evreilor din Tîrgu-Mureș.

8 noiembrie: Elemente de istorie și cultură ale comunității evreiești din Transilvania, curs la Colegiul Democrației, lector Mihály Spielmann.

11 noiembrie: „2007 - orizont real, sau nu, de aderare a României la Uniunea Europeană?”, seminar organizat de Fundația Horia Rusu din București. Din partea LPE a participat Smaranda Enache.

15 noiembrie: „Dezvoltarea regională din România”, masă rotundă organizată de Centrul Intercultural al LPE în colaborarea cu Grupul Provincia, la Cluj.

17-19 noiembrie: Întîlnirea Consiliului Director al Center for Democracy and Reconciliation in Southeast Europe (www.cdsee.org) și lansarea volumului „Clio in the Balkans” la Belgrad. Din partea LPE a participat Smaranda Enache.

23 noiembrie: Statul; instituțiile statului modern; principiul separării puterilor în stat – garanție a democrației, curs la Colegiul Democrației, lector Cristian Pîrvulescu.

24-30 noiembrie: Prima sesiune a Academiei Interculturale Transsylvania organizată la Cîsnădioara, avînd tema: Comunitatea germană din România.

30 noiembrie: Doctrine politice. Rolul partidelor politice în statul de drept, curs la Colegiul Democrației, lector Lucian Săcălean.

3-5 decembrie: Interlocution Consortium, atelier organizat de Stencil Cultural Foundation și revista *Beszélő* din Ungaria la Budapesta. Din partea LPE a participat Smaranda Enache.

14 decembrie: Funcționarea și organizarea puterii judecătorești, curs al Colegiului Democrației, lector Horațiu Dumbravă.

17 decembrie: Adunarea Generală a Comitetului Helsinki Român la București. Din partea LPE a participat Smaranda Enache și Szokoly Elek.

18 decembrie: „Alteritate și presa”, masă rotundă organizată de Liga Pro Europa cu ocazia Zilei Minorităților Naționale.

19 decembrie: „Prejudecăți și etnicitate”, seminar organizat de Project on Ethnic Relations din Tîrgu-Mureș. Din partea LPE au participat Szokoly Elek și Laura Ardelean.

október 30 - november 3: Pluralizmus Központok találkozója Belgrádban, a varsói IDEE és belgrádi Civic Initiative szervezésében. A PEL részéről Haller István vett részt.

november 3-5: A kisebbségek részvétele a döntéshozatalban Kelet- és Közép-Európában, hágai szeminárium a Justitia et Pax szervezésében. A PEL részéről Smaranda Enache vett részt.

november 6: Bruxelles-i munkatalálkozó az European Free Alliance-nél és az Európai Parlamentnél. A PEL részéről Smaranda Enache és Szokoly Elek vett részt.

november 7: Marosvásárhelyi megemlékezés a Kristályéjszakáról (Kristallnacht) a PEL szervezésében; a vásárhelyi Zsidó Hitközösség részéről Grün László és Ausch Sándor vettek részt.

november 8: Az erdélyi zsidó közösség történelmének és kultúrájának elemei, Spielmann Mihály előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

november 11: „2007 - Románia Európai Unió csatlakozásának valós időpontja?”, a Horia Rusu Alapítvány által szervezett szeminárium Bukarestben. A PEL részéről Smaranda Enache vett részt.

november 15: „Regionális fejlesztés Romániában”, a PEL Interkulturális Központja és a Provincia Csoport által Kolozsváron szervezett kerekasztal-beszélgetése.

november 17-19: A Center for Democracy and Reconciliation in Southeast Europe igazgatótanácsának találkozója Belgrádban, a „Clio in the Balkans” könyv bemutatója. A PEL részéről Smaranda Enache vett részt.

november 23: Állam; a modern állam intézményei; az államhatalmak különválasztásának elve – a demokrácia biztosítója, Cristian Pîrvulescu előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

24-30 november: A Transsylvania Interkulturális Akadémia első, Kisdisznódon megszervezett ülészaka melynek témája: A romániai német közösség.

november 30: Politikai doktrínák. A politikai pártok szerepe a jogállamban, Lucian Săcălean előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

december 3-5: Interlocution Consortium, budapesti műhely a Stencil Cultural Foundation és a magyarországi *Beszélő* szervezésében. A PEL részéről Smaranda Enache vett részt.

december 14: A bírói hatalom működése és szerkezete, Horațiu Dumbravă előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

december 17: A Román Helsinki Bizottság bukaresti közgyűlése. A PEL részéről Smaranda Enache és Szokoly Elek vett részt.

december 18: „A másság és a sajtó”, a PEL által a Nemzeti Kisebbségek Napja alkalmából szervezett kerekasztal-beszélgetés.

december 19: „Előítéletek és etnicitás”, a Project on Ethnic Relations által szervezett marosvásárhelyi szeminárium. A PEL részéről Szokoly Elek és Laura Ardelean vettek részt.

Smaranda Enache

Ode și anateme

Bilanțul anului 2002 aduce societății civile românești o dimensiune nouă: consacrarea sa definitivă ca voce de referință în peisajul politico-social românesc. Nu e puțin lucru ca, după mai bine de un deceniu de marginalizare, societatea civilă românească să acceadă, în fine, la statutul de interlocutor legitim. Să nu ne amăgim, acest

statut este departe de a-i fi pe de-a-ntregul recunoscut. Nu mai puțin, acest statut există, e de-ajuns să aruncăm o privire în presă. Dacă, cu ani înainte, această *altera pars* era o cenușăreasă, azi ea poate face pagina întâi a ziarelor. Orice publicație care se respectă obișnuiește să găzduiască și opiniile societății civile, ca un feed-back necesar al inițiativelor sau deciziilor politice. Mai mult, o recenta Gală a Societății Civile omagia, prin vocea prestigioasă a lui Emil Hurezeanu, președintele unui juriu la fel de prestigios (cuprinzându-i pe Mihai Răzvan Ungureanu, Dan Manoleli, Elena Zamfir, Cristian Pîrvulescu, Ion Bogdan Lefter) nu mai puțin de douăzeci de proiecte excepționale desfășurate de asociațiile și fundațiile românești, din cele mai diverse domenii. Această recunoaștere nu este un cadou nemuncit. Societatea civilă românească, atîta cît a mai rămas, dincolo de inconsecvențe și slăbiciuni, dar mai ales în pofida obstacolelor administrative de tot soiul, sufocată de lipsa fondurilor și impozitarea severă, a constituit mediul cel mai dinamic al României. A găzduit avangarda militantismului pentru drepturi, a inițiat toate marile reforme și a oferit soluții inovative celor mai multe din provocările tranziției. Recent, într-o campanie națională opusă unui proiect guvernamental riscant și aventurier, în cazul protejării Cetății Medievale Sighișoara, coaliția de asociații care a susținut-o a reușit un veto care a zguduit din temelii axioma atotputerniciei statului.

Cu atît mai nedreaptă este anatema colectivă pe care, tot la sfîrșit de an, într-un articol de prima pagină din Revista 22, Andrei Cornea o aruncă asupra societății civile românești, considerind-o tocmai bună de dus la GEPCD (Groapa ecologică pentru cuvinte depreciate). În treacăt fie zis, gala societății civile nu a suscitât interesul redacției nici măcar la rubrica faptului divers. Cum Revista 22 este oficiosul GDS, care se crede un fel de «navă amiral» a societății civile românești, e greu de înțeles o astfel de provocare la război fratricid. *Cui prodest?*

Revenind la articol, prima constatare este că autorul și-a abandonat în mod inexplicabil bunul reflex intelectual al analizei nuanțate, producînd un articol de înfierare proletară fără precedent. Ce-l mîină pe Andrei Cornea? În esență, indignarea că societatea civilă românească, compusă din «mii de ong-uri cu scopuri mediu nobile și foarte nobile procurînd bani din fonduri puțin, mediu și foarte oculte» (fără ghilimelele de rigoar?) nu ar mai fi capabilă «nu să moară, Doamne ferește, nu să sufere», ci măcar «să demonstreze pentru principii». Pe care, care va să zică, nu le mai are. Las deoparte satisfacția pe care o astfel de abordare

trebuie să o fi produs în mediile securisto-peremiste, pentru a mă apleca doar asupra mîhnirii pe care ne-a produs-o nouă, celor vizați.

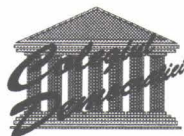
Este, din păcate, adevărat că există ONG-uri inventate de corupți pentru a spăla bani sau a figura pe listele guvernamentale, spre legitimarea limitării democrației românești, prin inventarea de false opoziții la tot mai autoritarul cabinet al progresistului domn Năstase (în general, periat de Revista 22). Totuși, să fi uitat autorul că majoritatea ONG-urilor românești trăiesc mizerabil, între miile de cazuri insolubile pe care le întîlnesc la tot pasul — copii ai străzii, handicapați, persoane fără adăpost, vîrstnici privați de medicamente, cerșetori — și disprețul suveran al guvernanților, scăldați în privilegii și demnități scăpate de sub controlul public? O societate civilă, la fel de incomodă ca gura slobodă a presei, este azi ținta unor politici care tind să-i suprimе libertatea de expresie și de asociere. Fără oengeuri și jurnaliști am putea raporta și noi, la porțile Occidentului, că am rezolvat toate problemele. Pe de altă parte, împărțăm îngrijorarea autorului privind lipsa de reacție promptă a societății civile, dar aceasta nu înseamnă că societatea civilă nu există sau că ea ar dezerta de la datoria de solidaritate. Dovadă torentul de luări de poziție, declarații, conferințe de presă, strîngeri de semnături, prin care, cîinele de pază al democrației îl mîrșie neconținut pe atentator.

Diatriba din Revista 22 are meritul de a ne reaminti o mai veche dispută intelectuală. Ce este solidaritatea, care este consensul minimal de valori din societatea noastră? Clădim pe reflexe de grup, pe elitism sau pe principii? Întorcînd atacul, să considerăm elita tocmai bună de aruncat la GRCN numai pentru că se mobilizează aproape exclusiv atunci cînd e vorba de violarea drepturilor și libertăților membrilor săi? Dar anonimii romi, non-ortodocșii, regionaliștii sau feminiștii, au și ei drept de cetate? Sau de apărut sînt exclusiv drepturile și libertățile celor ce cred în mîndria de a trăi într-o lume superioară, albă, masculină și ortodoxă, imună la scîncetele dușmănoase ale minorităților (imperiale), ale femeilor desfigurate de soți, ale elevelor deflorate de dascăli?

Nu cred că un real *cessez-le-feu* poate interveni pînă nu ne vom fi clarificat opțiunile valorice, atît cei din societatea civilă, cît și elita politică sau elita *tout court*. Pentru un ONG, *horribile dictu*, un rom fără acte, eventual homosexual, eventual ateu, eventual hoț, este la fel de îndreptățit să nu fie arătat încătușat ca și un bărbat alb, ortodox și mîndru. Principiile să fie principii.

Lipsa unui consens minimal de valori intangibile este, fără îndoială, cea mai periculoasă vulnerabilitate a noastră, cea care face ca România să fie altfel decît orice altă țară europeană, iar democrația noastră să fie dependentă de interesele de grup. Oricît de criticată ar fi, societatea civilă este singura în stare să răstoarne această situație. Cu condiția să ne definim cu claritate adversarul și să nu ne decimăm între noi.

Căutîndu-te, ți găsești pe ceilalți...

Plutim prin viață ca frunzele mînate de vînt. Plecăm de nicăieri și ajungem aiurea. Ne naștem cu puțin și dobîndim aproape tot. De ce? Fiindcă ne-a cuprins o sete de cunoaștere a tot ce este bun, frumos, util sau necesar.

Idei, opinii, impresii zburau în jurul meu. Cu sfială, am luat pentru mine un cuvînt: ambiție. Și a rămas un imn al meu: ambiția de a merge mai departe, de a fi cineva sau de a fi folositoare în această lume.

Astfel am ales — nu din pură întîmplare — Colegiul Democrației. L-am văzut ca pe un loc în care gîndurile nu sînt încorsetate. De aceea, testul l-am primit cu inima deschisă, fără prea multe emoții. Într-adevăr, la interviu am avut anumite rețineri. Dar, din fericire, m-am alăturat grupului constituit.

Am realizat că termeni ca tradiție, colegialitate, muncă, inteligență, suflet, definesc acest Colegiu ce a ajuns la a noua ediție.

Într-un cadru relaxant, la Sovata, noi învățăceii am aflat lucruri interesante despre societatea civilă și organizațiile neguvernamentale. Seriozitatea s-a îmbinat cu joaca la atelierul unde am întocmit cereri de finanțare. Prin joc, muncă și competiție ne-am cunoscut și împrietenit unii cu alții. Sîntem douăzeci și cinci de suflete diferite, unite totuși prin dorința fiecăruia de afirmare, dar, mai ales, prin toleranță.

Întorși de la Sovata am participat la comemorarea unui eveniment: Kristallnacht. Atît la Sinagogă, cît și la Școala Generală nr. 4 și la cursul despre istoria și cultura evreilor, ni s-a vorbit despre acești oameni care, cu siguranță, meritau o soartă mai bună.

Activitățile Colegiului au fost în continuare variate. Deoarece Colegiul Democrației se adresează acelor tineri care manifestă o motivație personală pentru cariere politice, juridice, diplomatice sau administrative, cursurile ce au urmat s-au axat în tratarea acestor tipuri de teme.

Un prim curs s-a referit la stat, evoluție și tipuri de state. Și am putut înțelege diferența dintre stat și națiune. De asemenea am învățat să respectăm, să protejăm și să încercăm să dezvoltăm statul în care trăim.

Într-o altă întîlnire cu colegiții am discutat despre

doctrine și partide politice. Cursul ne-a ajutat în înțelegerea diferitelor doctrine fiindcă, deși sîntem mulțumiți că trăim în democrație, trebuie să fim conștienți de diferitele forme în care aceasta poate apărea. Totodată încercăm să ne apărăm de eventuale inamici ai democrației: comunismul și fascismul.

Pentru că dreptatea nu este neglijată, un curs a fost despre formarea și organizarea puterii judecătorești. Drumul soluționării unei infracțiuni poate fi, de multe ori, lung și anevoios. Lung este și drumul pe care mergem noi pentru a acumula informații. Pentru a înțelege mai bine, domnul judecător Horațiu Dumbravă ne-a răspuns la nelămuririle noastre și ne-a prezentat, pe scurt, diferite cazuri reale.

Pîna în prezent toate cursurile s-au dovedit a fi utile și plăcute. Nu există o întîlnire la sfîrșitul căreia să putem afirma că nu am aflat nimic nou și interesant.

Cu plăcere rememorez clipele petrecute în cadrul acestui colectiv și aștept cu bucurie celelalte surprize și întîlniri pregătite. Celor care încă nu v-ați plictisit citind aceste rînduri, vă scriu o idee ce mi-a rămas întipărită în minte.

Soarta oferă omului de-a lungul vieții sale mai multe șanse, care pot fi sau nu valorificate. Astfel, eu am șansa de a fi membră a Colegiului Democrației și sînt mîndră de aceasta.

Ileana Frîncean

Tematica cursurilor din noiembrie-decembrie

- Comemorare Kristallnacht
- Elemente de istorie și cultură ale comunității evreiești din Transilvania
- Statul; instituțiile statului modern; principiul separării puterilor în stat – garanție a democrației
- Doctrină politică. Rolul partidelor politice în statul de drept
- Funcționarea și organizarea puterii judecătorești

Egy gyors élménybeszámoló

A Pro Europa Liga szervezésében kilencedik alkalommal indult a Demokrácia Kollégiuma. A 15 és 19 év közötti, több mint 100 jelentkező közül 49 jutott át az írásbeli vizsgán, míg a szóbeli után 26-on maradtunk a csapatban, amelyből egy jelentkező visszalépett.

2002. október 11-én találkoztunk először teljes létszámban a Pro Europa Liga tanácsstermében, ahol Mircea Suhăreanu tiktár és Kovács Gyöngyvér programvezető tudatták velünk a Kollégium programját, majd egy kis reportofont körbeadva, mindannyian bemutatkoztunk, elmondva egyúttal azt is, melyik líceumba járunk/jártunk, és hol akarunk tovább tanulni. A legtöbb résztvevő a Bolyai és Papiu líceumokból jött, de majdnem az összes többi tanügyi intézmény is képviselve van. Az ünnepi évnnyitó 2002. október 15-én lett megtartva a Kultúrpalota Tükörtermében.

2002. október 26-án a reggeli 9 órakor a Pro Európa Liga székhelye elől indultunk a szovátai szesszióra. Úton arrafele megálltunk Hármásfaluban, ahol Sándor János szobrász-faragász néhány alkotását mutatta be, a református templomban pedig a lelkész mesélte el „pár szóban” a falu történetét. Egyébként zökkenőmentesen érkeztünk meg szovátai szálláshelyünkre, ahol, miután mindenki berendezkedett a szobákban, Mircea Suhăreanu tartott előadást a nemkormányzati szervezetekről. Végre, valahogy a vendéglőbe is eljutottunk, éhségtől kopogó szemekkel, korgó gyomorral, ahol szerencsére kiadós, ízletes ebédet kaptunk. Visszatértünk a házba, ahol csoportokat alkottunk, és támogatási pályázatot szerkesztettünk. Szavazás útján választottuk ki a legjobbat. Az ugyancsak bőséges vacsora után mindenki a fürdőszobákat rohmozta meg, hogy végre megtisztultan, jóllakottan még jó ideig beszélgessünk, „ismergessük” egymást, ágybabújás előtt. A reggel egykettőre elszállt, éppen szétnéztünk Szovátán, készítettünk néhány fényképet, és már el is jött az indulás ideje.

Minden év november 9-én a Zsinagógában Kristallnacht-megemlékezést tartanak, amelyet az idén, november 7-én, a mi jelenlétünkben is megszerveztek. Miután meghallgattuk Ausch Sándor beszédét és Grün László visszaemlékezéseit, átmentünk a 4-es számú Általános Iskolába, az egykori zsidó elemibe, megtekintettük a deportálás áldozataivá vált gyerekek és tanítóik emlékére állított márványtáblákat. Másnap a Pro Europa Liga tanácsstermében Spielmann Mihály történész tartott előadást a zsidók történelméről és az erdélyi zsidóság hagyományairól. A jelenlevők kérdéseket tehettek fel az előadónak,

aki kimerítően válaszolt azokra. Cristian Pîrvulescu az államról, annak kialakulásáról, a gyakoribb állammodellekről tartott előadást.

2002. november 30-án Lucian Săcălean magyarázta el a különböző politikai pártok elveit, elvárásait, céljait, majd december 14-én Horațiu Dumbravă fejtette ki alaposabban a bírósági hatalom működésének módját meg a törvényszékek ranglistáját egészen az Európai Emberjogi Bíróságig.

Az előadást követően újabb közös mosogatásra került sor, amely a közvetlenebb hangulat kialakítására is nagyon jó alkalomnak bizonyult. A demokráciával, annak működésével, jelentőségével nemcsak a, néha túl hosszú nyúló, szünet nélküli előadásokon, de a teakonyhában is találkozunk, illetve gyakoroljuk azt.

Moldován Zenkő Erika

Studentii Colegiului Democrăției • A Demokrácia Kollégiuma diákjai

1. Anechitei Bianca Antonia
2. Barta Zoltán
3. Căpușan Claudia
4. Cătană Laura Maria
5. Cziriék Andreea
6. Dezső Judit
7. Dóczy Gergely Bálint
8. Farkas Brigitta Éva
9. Frîncean Ileana
10. Frîncean Ioana
11. Gudiu Annabell
12. Iacob Adriana Emilia
13. Kovács Edina
14. Mărginean Angela
15. Mașca Adriana
16. Moldován Zenkő Erika
17. Nicoară Nicoleta Delia
18. Pal Andrea
19. Somodi Mónika Beáta
20. Stan Johann
21. Sugó Enikő
22. Szabó Bálint
23. Vajda Éva Zsuzsa
24. Varga István Barna
25. Vernes Réka Zsuzsanna

Alteritate și presa

În Salonul Verde al Hotelului Continental a avut loc în data de 18 decembrie 2002 masa rotundă cu tema: „Alteritatea și presa“. La masa rotundă au participat reprezentanți ai administrației publice locale (Cornel Brișcaru, Marius Pașcanu), reprezentanți ai mass-media locale (Borbély Melinda, Cornel Groza, Makkai János, Szucher Ervin, Kelemen Ferenc, Gáspár Sándor, Corina Ruja și mulți alții), reprezentanți ai unor organizații neguvernamentale (Fundatia Gama, Asociația Speranța, Fundația Curcubeul, Asociația Lorántffy Zsuzsanna, Peace Corps, PER, Fundația Transilvană Alpha), uniuni ale minorităților naționale (Partida Romilor, Asociația Romilor, Comunitatea Evreilor, etc), reprezentanți ai partidelor politice (PNȚCD, Liga Transilvania Banat).

O definiție a alterității, universal acceptabilă este dificil dacă nu chiar imposibil de dat. DEX-ul din 1996 nu conține acest termen iar Dicționarul Spiritului Tolerant¹ sub semnătura lui Valeriu Stoica be baza ideii recunoașterii universale așa cum a reformulat-o Francis Fukuyama, numește alteritatea ca „recunoaștere universală, un element structurat al democrației liberale. Această recunoaștere universală, consacrată în Constituții și în tratatele internaționale, poate fi înțeleasă, în esență ca o recunoaștere a celuilalt.“ O delimitare riguroasă a „celuilalt“ aduce în atenție faptul că în lume există 10.000 de societăți distincte care se regăsesc în aproximativ 200 de state.

Poate tocmai această generozitate a termenului a permis o privire mai amplă asupra Zilei Minorităților Naționale, o perspectivă a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (de altfel, așa cum remarcă domnul Szokoly Elek, pe 10 decembrie s-a aniversat Ziua Drepturilor Omului).

În cadrul mesei rotunde nebuloasa diferenței specifice a noțiunii de „celălalt“ a gravitat între cel de minoritate și cel de poporan de comunitate. Poate de aceea, Ziua Minorităților merită a fi celebrată ca o zi a tuturor celor care trăiesc în diversitate. Modelul anilor '60 din SUA a demonstrat de altfel că asumarea de către majoritate a luptei pentru drepturi a minorităților este soluția viabilă în crearea unei societăți mai bune. Închizînd cercul, libertatea de expresie și dreptul la propria imagine au fost cea de-a doua temă dominantă a acestei mese rotunde. O acțiune în grănițuire între aceste două drepturi declanșează discursuri interminabile în care fiecare parte pare să aibă dreptate. Găsirea însă a soluției cele mai înțelepte și care să corespundă valorilor democratice, moralei și bunului simț este o provocare pe care media trebuie să o înfrunte. Dacă în ceea ce privește libertatea presei, jurnaliștii încă se mai simt amenințați de păstrarea în Codul Penal a insultei și

calomniei în ceea ce privește dreptul la propria imagine lucrurile sînt mai greu de măsurat și controlat. Schimbări s-au realizat mai mult în audio-vizual aflat sub monitorizarea CNA-ului dar în presa scrisă încă se perpetuază stereotipii, (așa cum au arătat și studiile Agenției de Monitorizare a Presei de pe lângă Academia Cațavencu) în special referitoare la comunitatea de romi. (Relevant în acest sens a fost și modul în care media a reacționat la evenimentele de la Buhuși). Alteritatea este însă și „prolifică“ pentru media. În

absența ei uniformitatea ar șterge tonurile de gri iar realitatea reflectată în tonuri de alb și negru este greu de vîndut. Pe de altă parte, au arătat ziariștii prezenți, realitatea reflectată de mass-media nu are cum să difere de cea pe care ne-o indică sondajele de opinie. Nostalgici ai regimului comunist majoritatea cetățenilor se arată deranjați de a împărți vecinătatea cu „celălalt“ fie

el greco-catolic, maghiar, rom sau evreu iar reprezentanții autorităților publice locale încă caută subterfugii în Legea 215 din 2001 pentru a evita utilizarea bilingvismului.

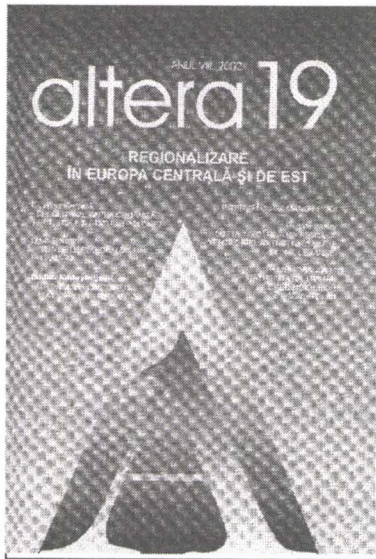
Chiar dacă sinteza anului a scos în evidență, ca și rapoartele de țară deficiente ale sistemului nostru democratic, participanții mesei rotunde s-au arătat mult mai optimiști în privința viitorului pus sub semnul influenței americane odată cu invitarea României să adere la NATO. Și cum încă din 1801 prin vocea președintelui Jefferson prosperarea societății democratice a fost legată de „asigurarea condițiilor în care oamenii se pot bucura de libertatea neîngrădită de a fi diferiți“ cred că putem privi optimiști înspre viitor.

(L.A.)

1. Dicționarul Spiritului Tolerant, Editura Evenimentul, București 1997

altera 19

Regionalizare în Europa Centrală și de Est

Lansăm acest număr al **alterei** cu intenția mărtusită de a ne implica, în continuarea dezbaterilor intelectuale găzduite de noi, în procesul de reformă a statului român.

Nu de puține ori, în studiile publicate de **altera** a revenit chestiunea inadecvării structurii statului român, birocratic și supracentralizat, la provocările unei epoci complexe, când singurele instituții capabile de funcționare sînt cele flexibile și dinamice. O instituție,

în felul său, statul român este responsabil de multe din tarele funcționale ale societății. Omniprezent acolo unde ar trebui să fie absent, sau dimpotrivă, lipsind din domenii pe care ar trebui să le administreze, oculat de liota de intermediari, statul român are, în forma sa actuală, o predestinată și periculoasă propensiune pentru corupție, lentoare și costuri operaționale exorbitante.

Ani la rînd, dezbaterea despre reforma structurii statului român a fost ocolită de elita intelectuală și politică, cu rare și lăudabile excepții, ambele fiind incapabile să articuleze un mesaj public coerent apt să disocieze, în fine, din perspectiva unui secol de stat național unitar, mistica națională de patriotismul valorilor. Pentru aproape un secol, România a urmat modelul iacobin, cu un bilanț care, pe lîngă unele avantaje, a antrenat continuu aluviuni mentale, ce riscau perpetuu să rupă România de Europa. Unitatea statului național s-a clădit pe instrumentarea obsesivă a unui naționalism primitiv, susținut de o ortodoxie, nu de puține ori primitivă și ea. Că o astfel de arhitectură politică este dezastruoasă o demonstrează România de azi, aflată mereu pe unul din ultimele locuri din Europa ca nivel de trai, dar printre primele ca nivel de corupție, menținerea structurilor și instituțiilor cu mentalitate securist-comunistă și deficit democratic. Este limpede că, după eșecul repetat al oricăror tentative de cosmetizare, pentru a răsturna acest trend, nu mai rămîne decît o ultima încercare, aceea de a transforma statul din rădăcini, a-l reconstrui pe valori, solidaritate în diversitate, subsidiaritate și autonomii.

altera a fost prima dintre publicațiile românești care s-a angajat programatic în susținerea regionalizării, ca instrument de reformă administrativă, de punere în operă a principiului subsidiarității și controlului civic asupra actului administrativ. În ultimul timp, la presiunea organismelor internaționale, dar și în perspectiva surfătoare a noi fonduri și demnități, guvernul social-democrat lasă să se înțeleagă că este gata să inițieze reforma regională. Totodată, lideri ai respectivei formațiuni nu

fac nici un secret din intenția lor de a menține județele, evident pentru a continua controlul etatist și pentru a-și satisface stufoasa clientelă politică. Dinspre opoziția democratică din parlament, reacțiile, adesea oportuniste, nu sînt nici ele mai încurajatoare. Apare clar pericolul unei regionalizări de formă, care nu va atinge centrul de comandă al statului național unitar și, în consecință, va duce la o formulă tot atît de birocratică și coruptă ca și cea actuală, mai mult, va replica modelul centralist la nivele intermediare, creînd o nouă birocrație regională.

Societatea civilă, Liga Pro Europa în primul rînd, apoi Provincia și Institutul pentru Politici Publice au lansat dezbateri și întâlniri menite să contracareze tentația elitei politice de a trata tema regionalizării în mod duplicitar.

Unul din argumentele deseori utilizate pentru amînarea sine die a regionalizării este acela al formelor fără fond, mulți susținînd că regionalizarea este o tendință exclusiv occidentală, care nu s-ar potrivi Europei Centrale și de Est, dominată încă de filozofia unității naționale. Altera publică, tocmai pentru a contracara aceste false prudențe, o serie de articole dedicate fenomenului regionalizării în zonele estice și centrale ale Europei. Cititorul va putea judeca el însuși, în deplină libertate, portanța modelelor prezentate și relevanța lor pentru dezbateră din România.

altera găzduiește, de asemenea, o remarcabilă suită de recomandări ale Consiliului Europei, ce deschid calea unei reflecții mai largi asupra prezenței rasismului în societatea noastră. Dacă existența discriminării în societatea românească este cît de cît acceptată, dezbateră despre rasism este ocolită obsesiv, deși sondajele de opinie semnaleză în permanență că acest fenomen, avîndu-i ca țintă în primul rînd pe romi, nu conține să ia amploare, în ciuda unor politici publice mai clare și a finanțării sosite din întreaga lume democratică pentru sprijinirea rezolvării acestei falii endemice a societății românești.

În fine, **altera** publică în acest număr unul din cele mai importante documente din domeniul drepturilor și libertăților fundamentale, care este Memorandumul greco-catolic, o mărturie zguduitoare a supraviețuirii in Justițiilor comuniste în statul român actual, un document care pune serioase semne de întrebare privind autenticitatea libertății religioase din țara noastră, atragînd atenția opiniei publice asupra deficitului democratic care tinde să se instaleze la noi ca un nou modus vivendi.

Regionalizare, interculturalitate, antirasism, libertate religioasă, iată termeni care riscă să ramînă izolați în universul think tank-urilor și al mediilor intelectuale, fără impact asupra elitei politice sau asupra societății în întregul său. La polul opus, etatismul totalitar și limitarea libertăților se instalează mai rapid decît ar fi prezis cel mai sceptic dintre sceptici. Politicile publice, în special cele educaționale, rămîn să propage poncifele conservatoare pe care le-a moștenit de la două dictaturi ce se văd salvate în secolul XXI.: fascismul și comunismul.

Editorii

Cazuri recente

În ultima perioadă Biroul pentru Drepturile Omului s-a preocupat cu următoarele cazuri:

Cazul N.A.

N. A. își satisfăcea serviciul militar la Sibiu. A semnalat mamei că are o problemă medicală, nu se simte bine, are dureri de cap și că, deși a anunțat medicul unității, nu primește tratament.

La data de 31 ianuarie 2001 N. A. a decedat.

Mama lui N. A. a cerut lămuriri privind motivul decesului, pe care nu le-a primit. Prin urmare, la 10 mai 2001, a înaintat o plîngere Parchetului Militar Brașov cerînd cercetarea circumstanțelor în care a decedat, în timpul serviciului militar, fiul ei. Neprimind nici o informație pînă în septembrie 2001, a sesizat Biroul pentru Drepturile Omului. A fost nevoie de două scrisori din partea Ligii PRO EUROPA pînă cînd s-a obținut un răspuns la data de 8 noiembrie 2001 în care s-a susținut: „*în pofida solicitării la momentul oportun Serviciul Județean de Medicină Legală Sibiu nu a desfășurat constatarea medico-legală necesară*”, afirmînd totodată că operativitatea urmăririi penale este „*afectată de dificultatea obținerii (pe fondul austerității bugetare) a fondurilor ce ar putea fi necesare*” pentru o expertiză medico-legală, care, din eroarea Serviciului Județean de Medicină Legală Sibiu nu s-a efectuat conform prevederilor legale. După acest răspuns mama lui N. A. a completat plîngerea penală și împotriva unor persoane necunoscute din cadrul Serviciului Județean de Medicină Legală Sibiu pentru comiterea infracțiunii de abuz în serviciu în formă calificată.

La 16 ianuarie 2002 Parchetul Militar Brașov a dispus neînceperea urmăririi penale, susținînd următoarele: „*prin expertiza medico-legală s-a concluzionat că tratamentul aplicat la nivelul tuturor eșaloanelor medicale a fost cel indicat și obișnuit pentru fiecare moment al evoluției afecțiunii, neexistînd elemente de natură a confirma că un alt tratament ar fi putut conduce la evitarea morții*”. Afirmăția este contrară cu cea din 8 noiembrie, și conține un element important: se susține că a existat un tratament la mai multe „eșaloane medicale”, afecțiunea — nespecificată — a avut o anume evoluție în timp, tratată în mod corespunzător.

La data de 30 ianuarie 2002 mama lui N. A. a înaintat o plîngere împotriva soluției date de Parchetul Militar Brașov la Parchetul General, secția Parchete Militare, arătînd că nu a fost informată oficial de existența unei boli de care ar fi suferit N. A., cerînd să i se comunice „*documentele medicale care atestă existența și calitatea tratamentului adecvat, cît și motivația pentru care eu nu am fost informată de existența unei astfel de boli, nu am fost contactată pentru a-mi vizita copilul la pat*”. Pînă azi nu s-a primit nici un răspuns din partea Parchetului General.

Între timp mama lui N. A. a solicitat lămuriri din partea Spitalului Militar Sibiu, cerînd o copie a foii de observație. Spitalul Militar Sibiu a refuzat acordarea oricărei informații.

La data de 4 iunie 2002 Parchetul Militar Brașov (cu cinci luni după închiderea dosarului) a trimis o scrisoare către mama lui N. A., în care se afirmă că „*pe parcursul cercetărilor*” (fără să se arate care au fost aceste cercetări ulterioare, de unde au apărut informații noi) s-a stabilit cauza decesului, care ar fi fost

sindromul Waterhouse-Friderichsen. Decursul bolii fiind deosebit de rapid, nu s-a mai putut face nici o intervenție. Această scrisoare este, din nou, în contradicție cu cele anterioare. Inițial s-a susținut că Serviciul Județean de Medicină Legală Sibiu nu a desfășurat constatarea medico-legală necesară, după care s-a afirmat că bolnavul a primit tratament adecvat la mai multe eșaloane medicale, la fiecare moment al evoluției afecțiunii, iar mai nou că decesul ar fi survenit brusc, fără existența anterioară a unei boli.

Contactînd medici de specialitate, Biroul pentru Drepturile Omului a fost informat referitor la sindromul Waterhouse-Friderichsen, care nu este o boală în sine, ci un sindrom care apare în urma unei boli netratate, în special a bolii lui Addison sau a meningitei. Meningita poate fi tratată, dacă este observată din timp, ca și boala lui Addison. Chiar și după apariția sindromului Waterhouse-Friderichsen există tratament.

Mama lui N. A. a cerut din nou să primească informații cu privire la tratamentul primit de fiul ei. La această întrebare nu a primit răspuns nici pînă azi.

În urma unei plîngeri penale, contestînd modul anchetei penale, cazul a ajuns pe rol la Tribunalul Militar din Cluj.

Cazul gardienilor publici din Tîrgu-Mureș

La data de 8 mai 2002 una dintre angajatele Ligii PRO EUROPA a sesizat coordonatorul de program al Biroului pentru Drepturile Omului că o persoană este lovită chiar în fața sediului asociației de un gardian public. Coordonatorul de program s-a dus de îndată la fața locului să vadă ce se întîmplă. Gardianul în cauză, întrebat, inițial a afirmat că a lovit femeia pentru că a refuzat să se legitimizeze. După care a susținut că era în legitimă apărare. Cei doi martori oculari însă au afirmat că femeia nu a avut nici o atitudine agresivă față de gardian, pur și simplu mergea pe stradă, a fost oprită, a primit o palmă fără nici un motiv, după care a fost trasă sub poartă și lovită cu picioarele. La aceste declarații gardianul a susținut că femeia este o hoată și trebuie dusă de îndată la Corpul Gardienilor Publici. Femeia a refuzat să meargă la CGP și a cerut să fie chemată poliția. Și coordonatorul de program al LPE a cerut să se cheme, în situația dată, poliția, gardianul însă a refuzat acest lucru și a chemat prin stație mașina de intervenție a CGP. Între timp o angajată a LPE a adus două aparate de fotografiat, pentru a înregistra momentul în care femeia va fi forțată să urce în mașina CGP. În acest moment gardianul și colegul lui au dispărut.

La data de 16 mai 2002 s-a trimis o sesizare la Parchetul de pe lîngă Judecătoria Tîrgu-Mureș, în care au fost indicate datele personale ale martorilor. Dintre cei trei martori oculari au fost anchetați doar doi (cel de-al doilea prezentîndu-se de bunăvoie, neprimind citație). La data de 12 iulie 2002 Parchetul de pe lîngă Judecătoria Tîrgu-Mureș a dat soluția de neîncepere a urmăririi penale în acest caz, pe motivul că cele arătate în sesizare „*nu s-au putut proba*”.

Astfel s-a comis o gravă eroare. În situația în care dosarul a fost închis din lipsă de probe, nu este admisibil ca unul dintre martorii oculari să nu fie audiat. Similar, dosarul nu se putea închide, pe motivul lipsei de probe, fără confruntarea martorilor și învinuitului.

Motivul invocat, ex officio, a fost că victima era „o țigancă, care fură din buzunare”. Se ridică cîteva probleme:

a) Dacă victima a comis un furt, de ce a fost lăsată să plece,

deși s-a insistat să se cheme Poliția? În această situație, gardianul public a comis o faptă gravă, nerespectând nici prevederile legale, nici sarcinile de serviciu.

b) Dacă cineva comite un delict, împotriva persoanei respective pot fi aplicate pedepse corporale?

Cazul V.

În decembrie 1999, V., student la Cluj, a fost prins de polițiști având asupra lui două sacoșe cu pocnitoare, cumpărate la piața din Suceava. Deși expertiza INSEMEX Petroșani a arătat că este vorba de amestecuri pirotehnice, obiecte de distracție, V. a fost condamnat la închisoare (1 an) pentru deținere de material exploziv.

Liga PRO EUROPA a sesizat Curtea Europeană a Drepturilor Omului invocând încălcarea dreptului la libertate, dreptului la un proces echitabil, dreptului de a nu fi pedepsit fără lege.

Cazul Noii Drepte

Liga PRO EUROPA a sesizat de repetate ori organele abilitate în legătură cu activitățile xenofobe și rasiste ale unor organizații extremiste, ce contravin legilor în vigoare. Până acum nu au fost luate măsuri împotriva persoanelor care activează în cadrul unor astfel de organizații. La data de 29 iulie 2002, pe baza Ordonanței de urgență nr. 31 din 13 martie 2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii, Biroul pentru Drepturile Omului a sesizat Inspectoratul de Poliție al Județului Mureș asupra activității din județul Mureș a organizației denumite Noua Dreaptă, cerând investigarea celor care încalcă prevederile Ordonanței nr. 31/2002. Inspectoratul de Poliție al Județului Mureș a confirmat că cele relatate sînt în curs de anchetă. Se așteaptă rezultatele acestei anchete.

Bulevardul Mareșal Ion Antonescu

Liga PRO EUROPA a protestat, din momentul acordării numelui mareșalului Ion Antonescu — un personaj din istoria României care a avut un rol activ în deportarea și nimicirea unor colectivități de oameni (în principal evrei și romi) — unui bulevard din Tîrgu-Mureș. La începutul lunii septembrie Biroul pentru Drepturile Omului s-a adresat consilierilor locali să-și respecte obligațiile ce le revin din Ordonanța nr. 31/2002, pentru a evita crearea impresiei conform căreia Consiliul local al municipiului Tîrgu-Mureș promovează cultul persoanelor vinovate de săvîrșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii. Biroul a considerat că tergiversarea schimbării denumirii bulevardului în cauză constituie o pată pe obrazul aleșilor urbei noastre.

La 27 septembrie 2002 Consiliul local a adoptat o hotărîre prin care denumirea bulevardului s-a schimbat în Bulevardul Cetății. Hotărîrea a fost atacată, în contencios administrativ, de asociația Cultul Eroilor, dovedind astfel interesul asociației pentru cultul persoanelor vinovate de săvîrșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii, căzînd astfel sub incidența Ordonanței de urgență nr. 31 din 13 martie 2002, care, la art. 9 lit. c, sancționează cu dizolvare persoanele juridice care desfășoară activități privind „promovarea cultului persoanelor vinovate de săvîrșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii sau promovarea ideologiei fasciste, rasiste ori xenofobe”.

Cazul blocului C2 din Lunca Bradului

Mai multe persoane din Lunca Bradului, locatari în blocul C2, au formulat o sesizare către Biroul pentru Drepturile Omului, arătînd că deși sînt proprietari (în proprietatea lor incluzîndu-se și spațiile comune cum ar fi scările, grupurile sociale), sînt îngrădiți

în folosirea proprietății lor.

Ocolul Silvic a închiriat parterul și etajul I al clădirii, după care, cu motivul că țin muniții și documente, au închis scara blocului. Pentru accesul în propria lor locuință, locatarii trebuie să folosească o scară de lemn, periculoasă pe timp ploios sau iarna, care s-a construit ulterior lîngă clădire și nu este parte integrantă a construcției (Liga PRO EUROPA a cerut lămuriri din partea Primăriei din Lunca Bradului pentru a afla dacă a existat autorizație pentru această construcție ce nu respectă normele de securitate). Totodată Ocolul Silvic din Lunca Bradului oprit apa ce alimenta grupurile sociale și a întrerupt canalizarea. Prin urmare, grupurile sociale au devenit nefolosibile.

Persoanele în cauză au fost îndrumate să depună plîngeri penale pentru fapte ce se înscriu în prevederile art. 320 Cod penal (tulburarea folosinței locuinței) și art. 220 Cod penal (tulburare de posesie), solicitînd urmărirea penală a celor care se fac vinovați pentru îngrădirea folosirii spațiilor comune din clădire.

Haller István

Crochiu

Mic îndreptar de emigrare

Cunosc o familie de ingineri din Craiova care acum doi ani aveau toate „actele în ordine” pentru a emigra în Canada. Aveau chiar și biletele de avion. În ultima clipă însă au renunțat. Paradoxul nu vine de la renunțare, sînt siguri că li s-a mai întîmplat și altora. Ei însă și-au argumentat decizia prin lipsa motivației. „Nu am mai fost motivați” răspundeau tuturor celor care nu-și credeau urechilor de inedita decizie.

Și tocmai cînd credeam că lucrurile totuși se schimbă iată că editura Humanitas ne servește prin cartea fostului premier Radu Vasile: „Cursă pe contrasens. Amintirile unui prim-ministru” (Editura Humanitas, 2002) o justificare solidă și mai ales avizată că aici nu prea se mai poate face nimic. Toate forțele politice românești suferă de viteză, liderii nu mai au de mult coloană vertebrală, conducerile partidelor politice — în cel mai democratic stil dimbovițean se moștenesc, nu se cîștigă, locurile eligibile se negociază fără a conta măcar dacă ești membru vechi sau abia s-a uscat cerneala pe cererea de adeziune.

În tot acest tablou sumbru, luminos este doar personajul principal — cine altul decît autorul — care întrunește toate calitățile, plus modestia, și care asemenea eroilor filmelor americane (un „greu de ucis” mai soft) reușește să salveze țara de la dezastru în ultima clipă și doar prin eforturi personale.

Terifiant este episodul mineriadelor care după ce aruncă în aer capacitatea de apărare se soluționează printr-o „negociere” ca între preocupate la piață. De altfel din întreaga carte se desprinde un mesaj pe cît de uimitor pe afit de clar exprimat: în relațiile externe, succesul este asigurat de încălcarea protocolului. (Europa, sosim!) Numit neconformism, familiaritate sau chiar direct, lipsa de respect față de un mod de lucru este considerat (nu așa cum am învățat noi la școală sau în familie: impolitețe) cauză a succeselor în politica externă a României.

Dacă în iunie 57% dintre noi considerau că țara se îndreaptă într-o direcție greșită, după lectura acestei cărți probabil că numărul va crește. Și cum noi ne încăpăținăm să mergem într-o direcție bună fie ne vom ciocni, fie fiecare își va urma drumul: noi spre Vest iar țara spre Est.

(L.A.)

Misiunea Academiei

Am încercat în mai multe rînduri să scriu un articol despre Academie, și m-am împotmolit. Motivul? Pentru că de cele mai multe ori mă oprem considerînd că nu am reușit să acopăr nici măcar o foarte mică parte din ceea ce înseamnă ea pentru mine.

Deși a trecut doar prima sesiune din acest program, ceea ce trebuia poate să se întîmple s-a întîmplat deja. S-a format pe parcursul săptămîinii aceleia de octombrie un grup integrat, care a reușit să scoată din fiecare dintre componenți tot ceea ce au ei mai bun. Există bineînțeles, că în orice grup, diferite tipuri de caractere, diferite tipuri de reacții, însă atmosfera creată a fost fără egal.

Se poate discuta despre Academie din mai multe puncte de vedere, bineînțeles, toate formînd pînă la urmă spiritul acesteia. Rîdeam la un moment dat citind undeva că „managementul teritorial este o stare de spirit”. Nu rîd și nici nu consider ca este de rîs cînd spun că Academia Interculturală Transsylvania este o stare de spirit.

Voi lua în cele ce urmează aleatoriu amintiri din cadrul acesteia, pentru a demonstra ceea ce am spus mai sus.

Tren. Drum lung, obositor, însă foarte frumos. Transilvania este într-adevăr de excepție, iar dacă nu o cunoști decît foarte puțin, sau deloc, îți dă acea senzație că toată viața de fapt asta ai căutat.

Ajungem în Sibiu, nu reușim să vedem prea multe, dar nu-i nimic, vom avea timp la întoarcere. Ajungem într-un sfîrșit fericit și la Cisnădioara. Dacă mi-am închipuit vreodată Raiul, atunci să știți că așa mi l-am închipuit. Mic sat la poalele munților, de o curățenie care, ca locuitor al Bucureștiului și cunoscător a mai mult zonei de est a țării, mi se pare ireală, de o ordine impecabilă a caselor, de o liniște minunată... și așa putea continua în același ton la nesfîrșit. Pe o culme a unui deal se vede cetatea cea veche, despre care am aflat ulterior o mulțime de lucruri interesante, te duce cu gîndul într-o altă perioadă a istoriei.

Ca primii veniți, am avut posibilitatea să ne alegem primii camerele. Camera pe care am ales-o are un balcon de la care se vîd în depărtare munții, cu crestele pline de zăpadă. Din nou, senzația de frumos, de liniște interioară este maximă.

Pînă seara am avut posibilitatea să dăm o fugă și pînă în Cisnădie. Alt oraș pur transilvan.

M-a impresionat la Cisnădioara arhitectura caselor, atît de uniformă (bineînțeles, cu micile sale excepții, datorate noilor construcții luxoase dar discrepante), care te face să te simți prins în timp. Sînd de vorbă cu un satean, am mai aflat că Cisnădioara era un sat sărac, drept pentru care majoritatea caselor de acolo sînt făcute din lemn. mi-a fost foarte greu să cred așa ceva, dat fiind aspectul impecabil al clădirilor.

Prima seară a fost dedicată unui prim contact între cei care participă, și mai toți am fost circumspecți, atenți fiecare la reacțiile celorlalți. Expectativa este cuvîntul care cred că definește

cel mai bine starea. A fost prezentă pînă cam în a treia seară, cînd deja începuserăm să ne cunoaștem și să schimbăm păreri, să ne testăm reciproc.

Programul este făcut de așa natură să poți să și acumulezi informație, să și o rumegi și să-ți faci o părere, să și confrunți părerile tale cu ale celorlalți. În fiecare pauză încercăm să scoatem maximum din timp. Plimbări multe prin împrejurimi, prin sat, întrebări, răspunsuri...

Așa am aflat că majoritatea celor care stăteau în sat sînt ori la muncă, în Cisnădie, ori direct în Germania, satul fiind populat în majoritate de locuitori de etnie germană. În sat mai rămăseseră să locuiască decît persoanele mai în vîrstă, care s-au obișnuit prea mult aici și nu au dorit să plece.

Istoria sașilor din Transilvania este fascinantă. Poate este de vină și cel care o povestește, însă nu m-am oprit din luat notițe, ceea ce se-ntîmplă destul de rar, și numai atunci cînd consider ca fiind foarte important ceea ce mi se spune.

Modul lor de gîndire, religia lor, portul lor, mîncarea lor... toate te introduc într-o altă lume.

Într-o săptămînă am reușit să cunosc despre sași mai multe decît aș fi putut poate cunoaște în mulți ani de lecturi. Am stat printre ei, mi s-a povestit despre modul în care gîndesc, despre modul în care creează, cum se îmbrăcau la ocazii speciale, cum dansau, care le sînt obiceiurile de sărbători. Am reușit ca pentru o săptămînă, fără să vreau, să mă simt ca aparținînd unei

populații minunate și atît de diversă.

Poate unul din cele mai mari merite modulului german, pentru mine, a fost faptul că mi-a arătat ceea ce intuiam, ceea ce de fapt știam mai demult, rămînînd însă la stadiul de teoreticism: există atîta diversitate pe lume, chiar și în mica mea țară, încît este un păcat impardonabil să nu încerci să o cunoști și să o înțelegi.

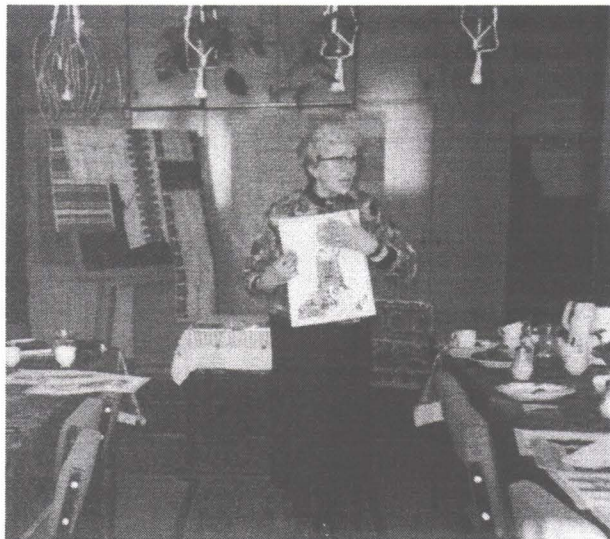
Dacă privești atent, și numai arhitectura unui anumit colț de țară poate să-ți spună o groază de lucruri despre oamenii care îl locuiesc. Modul în care își fac bisericile, modul în care se îmbracă, modul în care vorbesc, cimitirele lor, totul este un limbaj pe care îl poți descifra oricînd, numai să fii puțin atent.

Deschiderea minții, a ochilor și a inimii. Iată care consider că a fost și este misiunea Academiei.

Ar mai fi atîtea de spus... Nu cred că aș putea să mă opresc din scris. Există însă o mulțime de condiționări externe, cum ar fi timpul, care te presează întotdeauna fugind fără să îți dai seama, pe care nu le poți ignora. Din păcate.

Aici se încheie mica mea relatare. Poate că după cea de-a doua sesiune voi reveni cu alte comentarii despre modulul maghiar, iar după cel românesc o să descopăr cît de puține lucruri știu de fapt și despre mine, pentru că nu am știut de fapt ce să caut, însă pentru moment atît.

Anca Negoescu

„Noi și germanii noștri”

Între 24 și 30 noiembrie a avut loc la Cisnădioara la Centrul „Elim-heim” prima sesiune a studenților ediției a V-a a Academiei Inter-culturale Transsylvania dedicată comunității germane din Ardeal și Banat.

Cei 23 de studenți ai ediției a V-a, declarați admiși în urma unui proces dificil de selecție datorită cantității și mai ales a calității dosarelor primite la adresa Ligii PRO EUROPA, provin din Cluj, București, Craiova, Piatra Neamț, Bistrița, Zalău, Bălan, Republica Moldova, Timișoara, Alba Iulia, Târgu Jiu și sînt studenți la administrație publică, litere, științe economice, sociologie, istorie, științe politice, studii europene, jurnalistică, psihologie, teologie.

Sesiunea de la Cisnădioara a avut atît rolul de a familiariza studenții acestei ediții cu valorile și idealurile Centrului Intercultural și a Ligii PRO EUROPA cît și de a oferi informațiile necesare cunoașterii și înțelegerii culturii, istoriei și civilizației germane din România.

Astfel prima zi a sesiunii a debutat cu cursul de tipologie a comunităților germane din România curs susținut de Winfried Zeigler și completat de un prim curs de istorie a comunităților germane ardeleni susținut de Zeno Pinter profesor la Universitatea Lucian Blaga din Sibiu. Ziua de 26 noiembrie 2002 a însemnat atît finalizarea cursurilor de istorie a comunităților germane ardeleni cît și întîlnirea cu personalități de marcă a comunității germane: domnul Paul Philippi președinte de onoare al Forumului Democrat al Germanilor din România și Hannelore Baier, psiholog, cer-cetător și redactor la ziarul de limbă germană. Pentru ca ima-ginea istoriei să fie cît mai completă prin intermediul cursului domnului Mircea Su-hăreanu (Aspecte de istoria vieții private a

comunităților germane din Transilvania și Banat. Studiu de caz: Brașovul) și de atelierul despre bucătăria germană.

Ziua a III-a a fost dedicată aspectelor de cultură a comunităților

germane și a inclus întîlnirea cu Ștefan Cosoroabă, preot evanghelic la Cisnădie (Viața spirituală a comunităților germane: Biserica Evanghelică), cu directorul Centrului de Perfecționare a Cadrelor Didactice Germane, Martin Bottesch (Învățămîntul în limba germană în Transilvania și Banat), cu Benjamin Józsa (caracteristici ale literaturii germane ardeleni) și cu Raimar Wagner, președintele FDG de Tineret (Strategii de viitor ale comunității germane din Transilvania și Banat). Seara zilei de 27 noiembrie s-a încheiat în ritmurile muzicii populare săsești care au acompaniat cursul de dans popular ținut cu profesionalism și des-chidere de către Trupa de Dansuri a Forumului Democrat al Germanilor din Sibiu conduși de Ioana Huluiță.

Academia Interculturală Transsylvania și-a propus ca în fiecare sesiune un rol important să îl aibă trăirea directă, contactul nemijlocit cu comunitățile etno-lingvistice și religioase. În acest sens în data de 28 noiembrie a avut loc o excursie de studii care a inclus cetățile Slimnic, Mediaș, Biertan, Sighișoara și Dumbrăveni.

Etnografic și lingvistic comunitatea germană ardeleană a fost prezentată de doamna Anneliese Tudth care a prezentat și un bogat material ilustrativ. În completarea cunoștințelor legate de cultură și civilizație germană transilvană s-a înscris și cursul susținut de domnul arhitect și senator Hermann Fabini.

Situația comunităților germane de astăzi, modalitățile în care se desfășoară viața lor asociativă și reprezentarea intereselor sale pe scena politică a fost prezentată de deputatul FDGR, Wolfgang Wittstock. Sesiunea s-a încheiat cu evaluarea de către studenți a întregii sesiuni. Conform fișelor de evaluare, studenții au apreciat modul de organizare, probitatea cursurilor și obiectivitatea informațiilor oferite.

Studenții ediției a V-a

1. Antal Imola
2. Mihai Bogdănel Asaftei
3. Balla Réka
4. Anca Mariana Chimoiu
5. Silvia Ciubotaru
6. Cristian Nicolae Daniel
7. Dénes Ilona
8. Fodor Tünde
9. Iuga Tibor
10. Adrian Marius Marinciuc
11. Nagy Andrea
12. Anca Florina Negoescu
13. Mihai Niță
14. Rea Silvia Pop
15. Mihai Prodan
16. Ruxandra Rațiu
17. Antigona Silvia Rogozea
18. Anca Smolean
19. Cătălin Flavius Stanciu
20. Alina Luminița Șerban
21. Thomas Șindrilaru
22. Teodora Takács
23. Mihaela Vețan

INVITAȚIE

Membrii și membrele Ligii Pro Europa sînt invitați să participe la Adunarea Generală anuală, care va avea loc sîmbătă, **8 martie 2003, orele 10,00**, la Centrul Diaconic Reformat, str. Mihai Eminescu nr. 28, Tîrgu-Mureș.

Ordinea de zi va cuprinde:

1. Raport de activitate și raport financiar pe 2002
2. Raportul comisiei de cenzori
3. Planul de activitate și planul financiar pe 2003
4. Noile obiective și strategii de dezvoltare
5. Proiectul noii platforme de principii
6. Proiect de modificare a statutului LPE

Membrii Ligii care nu au reușit să-și achite cotizația anuală pînă la 31 decembrie 2002, o vor putea face pînă la data Adunării Generale la secretariatul Ligii sau la fața locului în ziua Adunării.

Vă reamintim că în conformitate cu hotărîrea Adunării Generale din 2002, valoarea cotizației lunare pentru membrii activi a fost stabilit la 0,5 euro.

De asemenea, vă reamintim că membrii activi aflați în incapacitate de a participa la Adunarea Generală își pot delega dreptul de vot unui alt membru activ pe baza unei delegații scrise.

Consiliul de Coordonare al LPE

Tîrgu-Mureș, la 19 februarie 2003

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk a PRO EUROPA Liga tagjait szombaton, **2003. március 8-án, d.e. 10 órai** kezdettel, a marosvásárhelyi Református Diakóniai Központban (Mihai Eminescu utca 28 szám) a következő **napirenddel** megtartandó évi Közgyűlésére:

1. Beszámoló a PEL 2002 évi tevékenységeiről és pénzügyi helyzetéről

2. Az Ellenőrző Bizottság jelentése 2002-re
3. A 2003-es tevékenységi és pénzügyi terv bemutatása
4. A PEL új célkitűzései és fejlesztési stratégiája
5. A PEL alapelvei új platformjának tervezete.
6. A PEL alapszabályzat-módosításának tervezete.

Azon tisztelt tagjaink akiknek nem sikerült kifizetniük múlt évi tagsági díjukat, megtehetik a Közgyűlés napjáig a Liga titkárságán vagy a Közgyűlés napján a helyszínen.

Emlékeztetjük aktív tagjainkat, hogy a 2002-es Közgyűlés határozata értelmében a havi tagsági díj értékét 0,5 euróban állapítottuk meg.

Egyúttal emlékeztetjük azon aktív tagjainkat, akik nem tudnak személyesen résztvenni a Közgyűlésen, átadhatják szavazati jogukat egy másik aktív tagnak egy írásbeli felhatalmazás útján.

A PEL Koordinációs Tanácsa

Marosvásárhely, 2003. február 19-én

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuropa.ro

Liga **PRO EUROPA** Liga

Copreședinți:

Smaranda ENACHE și CSÍKY Boldizsár

Director executiv: SZOKOLY Elek

4300 Tîrgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154

Tel/fax: +40-(0)265-250182; 250183, e-mail: office@proeuropa.ro

CONTENTS:

P.1: *Prizes of Civil Society's Gala 2002* – short presentation of the first Gala and the prizes won by the Pro Europa League.

P. 2: *A Romanian/Hungarian synopsis* of the PEL's main events in November/December 2002.

P. 3: *Odes and anathemas* — article of opinion on the role and activities of the Romanian civil society, making an analyses of the weak and strong aspects of the NGO's role and work.

P. 4: *Looking for yourself, finding the others* — presentation of the first session of the College of Democracy in Sovata.

P. 5: *A fast account of experience* – presentation of the recent activities of the College of Democracy.

P. 6: *Alterity and mass media* – presentation of the round table organised by Liga Pro Europa on the occasion of the National Minorities' Day with the local mass media.

P. 7: *altera 19: Regionalisation in South-Eastern Europe* – presentation of the latest issue of the PEL's quarterly Altera, having as its core topic the issue of regionalism and regionalisation.

P. 8, 9: *The latest cases* – presentation of the pending human rights cases at the PEL's Human Rights Office.

P. 9: *Small guidebook of emigration* – a critical book review of Romania's former prim-minister, Radu Vasile's book.

P. 10: *The Academy's Mission* – an opinion of one of the participating students after the Transsylvania Intercultural Academy's first session, held in Cisnădioara.

P. 11: *We and our Germans* – presentation of the first session of the Transsylvania Intercultural Academy, having its core topic the German community in Transylvania.

P. 12: Announcement of the Pro Europa League's General Assembly for March 2003.

Responsabil de număr: KACSÓ Judith-Andrea

Multiplicat la **MEDIAPRINT**

**PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
Fundației Heinrich Böll (Germania) și Charles St. Mott (SUA)**